

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 12, No. 4, 2017, pp. 807 - 823

O J E D

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

กรอบแนวคิดการพัฒนาระบบการบริหารหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียน
ที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวาราม

Conceptual framework for the development of curriculum management to encourage
and develop student talent for music of Wat Suthiwararam School.

นางสาวสุนิสา รังสิพุมิกุล *

Sunisa Rungsiputikul

ดร. เพ็ญวรา ขูประวัตติ **

Penvara Xupravati, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนวรรณกรรมร่วมกับการสัมภาษณ์ เพื่อนำไปสู่การนำเสนอกรอบแนวคิดการพัฒนาระบบการบริหารหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี (แผนการเรียนศิลป์-ดนตรี) ของโรงเรียนวัดสุทธิวาราม (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) โดยผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยประกอบด้วย คณะกรรมการจัดทำหลักสูตร และครูที่ดูแลนักเรียนในหลักสูตร รวม 2 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

จากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ทำให้ได้ประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร การวิเคราะห์ข้อมูล เอกสารและความต้องการของผู้เรียน การจัดทำหลักสูตร การเสนอคณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบ การใช้หลักสูตร และการวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร 2) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากร การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม และการส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ และ 3) ด้านการกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย การนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร การประกันคุณภาพภายใน การวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร 2. สภาพการดำเนินงานหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีของโรงเรียนวัดสุทธิวาราม

* นิสิธมาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: krutipmusic@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: penvara.x@chula.ac.th

ISSN 1905-4491

Abstract

This research is a document research. The purpose is to review literature in conjunction with informal interviews. To lead the presentation of the conceptual framework for the development of curriculum development, promotion and development of talented students in music. (Arts-Music Study Plan) of Wat Sutthiwararam School (Grade 10 - 12). The research contributors include: Board of Curriculum Directors And the teachers who took care of the students in the course included 2 people. The tools used to collect data were structured interviews. And record form Analysis of data by content analysis.

From the literature review and the interview, it is important to: 1. The management of the curriculum consists of three elements: 1) The curriculum of the educational institution consists of the appointment of the curriculum committee. Data analysis Documents and needs of learners Curriculum development Proposing the committee to approve Curriculum And research and follow-up. 2) The promotion of educational institution support consists of personnel development. Supporting budgets, engaging operational resources And 3) The quality supervision at the school level consists of supervising the curriculum, Internal Quality Assurance, Research and follow-up. 2. The operating conditions of the program for promotion and development of students with special musical abilities of Wat Sutthiwararam School.

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตร/ หลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี

KEYWORDS: Curriculum Management/ Curriculum Development and Talent Development for Music Talented Students

บทนำ

ปัจจุบันนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้ความสนใจเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาด้านดนตรีสากลมากขึ้น เห็นได้จากมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชนขยายการเปิดสอนสาขาวิชาดนตรีสากลเพิ่มขึ้น (สมพล แก้วแท่น, 2559) การเลือกเข้าศึกษาต่อด้านดนตรีสากลนั้น ณัชชา โสคติยานุรักษ์ (2549) ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่าผู้ที่รักดนตรีสากลเป็นชีวิตจิตใจและพร้อมที่จะประกอบอาชีพด้านนี้ต่อไป ต้องมีความมั่นใจในตัวเองมากพอและเตรียมตัวให้พร้อมที่จะสอบประลองความสามารถกับนักเรียนอีกเป็นจำนวนมาก จึงอาจกล่าวได้ว่า ความสนใจการเข้าศึกษาต่อด้านดนตรีสากลนั้นมีพื้นฐานจากความรักในศึกษาด้านดนตรีอย่างจริงจัง (ธรรศ อัมโร, 2552) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 ที่กำหนดให้มีการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น มาตรา 22 กำหนดว่า การจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช

2542, 2542) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดในหลักการข้อ 5 ว่าเป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2551)

นันทิดา จันทร์ราชสุ (2552) กล่าวถึงการปฏิรูปทางการศึกษาดนตรีไว้ว่า นับตั้งแต่พุทธศักราช 2541 ถึง 2550 ถือเป็นช่วงทศวรรษที่มีความเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของการบริหารประเทศ มีกระแสปฏิรูปด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดการปรับตัวอย่างรวดเร็วในเรื่องการศึกษา อีกทั้งทบวงมหาวิทยาลัยได้ปรับโครงสร้างมาอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการในปีพุทธศักราช 2546 มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้ก้าวสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ การเกิดแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พุทธศักราช 2551 ถึง 2565) และเป็นฉบับแรกที่ภาครัฐกล่าวถึงการศึกษาดนตรี อีกทั้งวิจิตร ศรีสะอ้าน (อ้างถึงในเพลงดนตรี, 2552) ยังกล่าวไว้ว่า แนวโน้มการปฏิรูประบบอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญและเน้นในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาความเป็นอิสระและธรรมาภิบาล (autonomy-good governance) เกณฑ์มาตรฐานใหม่ (new standard) ระบบงบประมาณ (demand-side-ICL) ระบบการติดตามตรวจสอบและประเมินผล (audit committee) การบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (work integrated learning) และการจัดหลักสูตรแนวใหม่ เช่น honor's program, dual master's degree เป็นต้น เพื่อมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ ดังนั้นจึงทำให้มหาวิทยาลัยและองค์กรต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยต้องปรับกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานขององค์กร เพื่อเป็นปัจจัยในการเลือกเข้าศึกษาต่อของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษา (ธรรศ อัมโร, 2552)

การเปิดสอนสาขาวิชาดนตรีในระดับอุดมศึกษามีการขยายตัวเชิงปริมาณทั้งในด้านจำนวนสถานศึกษา หลักสูตร บุคลากร และนักศึกษา มีสถาบันการศึกษาที่รับผิดชอบจัดการศึกษาด้านดนตรีสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวม 10 สถาบัน กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ 31 สถาบัน มหาวิทยาลัยเอกชน 3 สถาบัน สถาบันมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 1 สถาบัน และสังกัดกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม อีก 1 สถาบัน รวมทั้งสิ้น 47 สถาบัน (นันทิดา จันทร์ราชสุ, 2552)

ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงควรจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับศักยภาพและความสามารถของผู้เรียน โดยเฉพาะในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นช่วงที่โรงเรียนจะต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ที่ผ่านมารองรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีที่เป็นรูปธรรมชัดเจนมีเพียงโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยาที่มีการจัดเตรียมการทำหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นแบบแผน (จารึก ศุภพงศ์, 2546)

ในปัจจุบันมีการจัดทำหลักสูตรในลักษณะความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมในด้านบุคลากรเฉพาะด้านดนตรีกับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขึ้น คือ หลักสูตรโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีของมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ร่วมมือกับโรงเรียนวัดสุทธิวาราม ซึ่งตามหลักสูตรได้มีการระบุวัตถุประสงค์ไว้อย่างชัดเจนว่าเพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรี ให้ได้รับการพัฒนาสูงสุดเต็มตามศักยภาพ และเพื่อเน้นให้นักเรียนมีความพร้อมใน

การศึกษาต่อด้านดนตรีในระดับสูงขึ้นไป (หลักสูตรโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีโรงเรียนวัดสุทธิวาราม, 2550) ถือเป็นหลักสูตรที่เน้นตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างแท้จริง

การดำเนินการภายใต้บริบทของโรงเรียนวัดสุทธิวารามที่เดิมนั้นเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงทางด้านวงโยธวาทิตลำดับต้น ๆ ของประเทศมาอย่างยาวนาน เป็นที่ยอมรับโดยกว้างขวาง เคยได้รับกระแสพระราชดำริสรรเสริญจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ และพระราชทานคทาครุฑให้แก่วงดุริยางค์โรงเรียนวัดสุทธิวาราม อีกทั้งในสถานะปัจจุบันที่ผู้เรียนมีความต้องการที่จะศึกษาต่อทางด้านดนตรีเพิ่มมากขึ้น แต่โรงเรียนของรัฐบาลไม่ได้มีการรองรับความเปลี่ยนแปลงนี้ ตามหลักการบริหารที่ดี ผู้บริหารควรมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่รวดเร็วภายใต้บริบทของตนเอง ควรมีวิธีการบริหารจัดการเฉพาะกิจที่ยืดหยุ่น ฉับไว และนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนาของบุคคล องค์กร สังคม และประเทศชาติ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องดำเนินการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มีเป้าหมายในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล (ศักดิ์ ใจตรง, 2553) ดังนั้น หลักสูตรดังกล่าวนี้จึงเป็นการใช้หลักการบริหารที่มีเป้าหมายชัดเจนในการสนองตอบความต้องการของผู้เรียนภายใต้บริบทที่เหมาะสม

จากเหตุผลดังกล่าว ประกอบกับยังไม่มีโรงเรียนในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่มีการบริหารจัดการหลักสูตรในลักษณะนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานของหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีของโรงเรียนวัดสุทธิวาราม ในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา และการกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา โดยบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกรอบแนวคิดการบริหารหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ผลจากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีของโรงเรียนวัดสุทธิวาราม นอกจากนี้ยังใช้เป็นแนวทางให้โรงเรียนต่าง ๆ ที่มีความสนใจนำไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพจะเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากรอบแนวคิดการบริหารหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวาราม

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม

2. การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษากรอบแนวคิดการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม ร่วมกับการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

3. การศึกษาการบริหารหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม ใช้แนวคิดจากการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) แบ่งออกเป็น 3 ด้านซึ่งครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย การแต่งตั้งคณะกรรมการในการทำงาน การวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา การให้คณะกรรมการสถานศึกษา พิจารณาให้ความเห็นชอบ และดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากร การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร การดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม และการส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ

3) ด้านการกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การจัดระบบประกันคุณภาพภายใน การวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษากรอบแนวคิดการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม ร่วมกับการสัมภาษณ์ โดยแบ่งวิธีการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม (2550)

2. การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2552)

ขั้นตอนที่ 2 เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับ สภาพการบริหารหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม

ผู้ให้ข้อมูล คือ กรรมการจัดทำหลักสูตร และครูที่ดูแลนักเรียนในหลักสูตรนี้ 2 คน

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกข้อมูล

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลจากแบบศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน การจัดทำหลักสูตร การส่งเสริมสนับสนุน การกำกับดูแลคุณภาพ สภาพและปัญหาของการบริหารหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ในขั้นตอนนี้จะเป็นการทบทวนวรรณกรรม และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1. หลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม

หลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี (Honors Program) โรงเรียนวัดสุทธิวราราม พุทธศักราช 2550 เป็นหลักสูตรที่โรงเรียนวัดสุทธิวรารามได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับคณะครุศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรในการร่วมมือกันเพื่อส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรี ให้สามารถศึกษาเล่าเรียนและได้รับการแนะนำ พัฒนาความรู้และความสามารถได้เต็มศักยภาพ ซึ่งออกแบบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีความสามารถพิเศษ หรือมีอัจฉริยภาพทางด้านดนตรีได้เข้าเรียนดนตรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างเข้มข้น ดูแลหลักสูตรและฝึกสอนโดยคณาจารย์จากคณะครุศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรเป็นหลักตลอด 3 ปี นอกจากความเข้มข้นทางดนตรีแล้ว หลักสูตรนี้ยังเน้นหนักในเรื่องทักษะทางภาษาอังกฤษ ซึ่งจะใช้อาจารย์ชาวต่างประเทศเจ้าของภาษามาสอน เพื่อที่จะให้นักเรียนมีความคล่องแคล่วทางภาษาตามทันโลกโลกาภิวัตน์เช่นปัจจุบันนี้

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีได้รับการพัฒนาสูงสุดเต็มตามศักยภาพ
2. เพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีมาตรฐานทางดนตรีสู่ระดับสากล ตลอดจนการแข่งขันระดับโลก
3. เพื่อเน้นให้นักเรียนมีความพร้อมในด้านการศึกษาต่อดนตรีในระดับที่สูงขึ้นไป
4. เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการใช้ชีวิตอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

เป้าหมายของหลักสูตร

1. นักเรียนที่มีอัจฉริยภาพทางดนตรีร่วมโครงการปีละ 20 - 25 คน
2. นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านดนตรีสูงสุดเต็มตามศักยภาพ
3. นักเรียนสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งในและต่างประเทศ

หลักการของหลักสูตร

1. มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนรอบด้านทั้งพุทธศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา
2. เรียนวิชาพื้นฐานอย่างครบถ้วน ครอบคลุมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ
3. เพิ่มเติมเนื้อหาสาระและทักษะด้านดนตรีอย่างเข้มข้นให้มีมาตรฐานระดับสากล
4. เน้นการเรียนรู้และทักษะภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ให้สื่อสารได้ในระดับสากล
5. ส่งเสริมทักษะและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้านดนตรี ผ่านกิจกรรมการแสดงผลงานด้านดนตรี การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านดนตรีกับสถาบันชั้นนำทั้งในและต่างประเทศ
6. จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียน

โครงสร้างหลักสูตร (ช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6)

1. สาระพื้นฐาน จำนวน 38 หน่วยกิต
2. สาระเพิ่มเติม จำนวน 59 หน่วยกิต แบ่งเป็น
 - 2.1 ภาษาอังกฤษ จำนวน 10 หน่วยกิต
 - 2.2 ดนตรี จำนวน 30 หน่วยกิต
 - 2.3 คอมพิวเตอร์และวิชาเลือก จำนวน 19 หน่วยกิตรวมหน่วยกิตทั้งสิ้น 97 หน่วยกิต
3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 3.1 การแสดงผลงานด้านดนตรี
 - 3.2 ค่ายดนตรี
 - 3.3 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านดนตรีทั้งในและต่างประเทศ

ข้อตกลงกับมหาวิทยาลัยศิลปากร

นักเรียนที่จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากหลักสูตรนี้สามารถเข้าเรียนต่อในระดับปริญญาตรีที่คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ทันทีโดยไม่ต้องผ่านการสอบแอดมิชชันใด ๆ อีก

2. การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

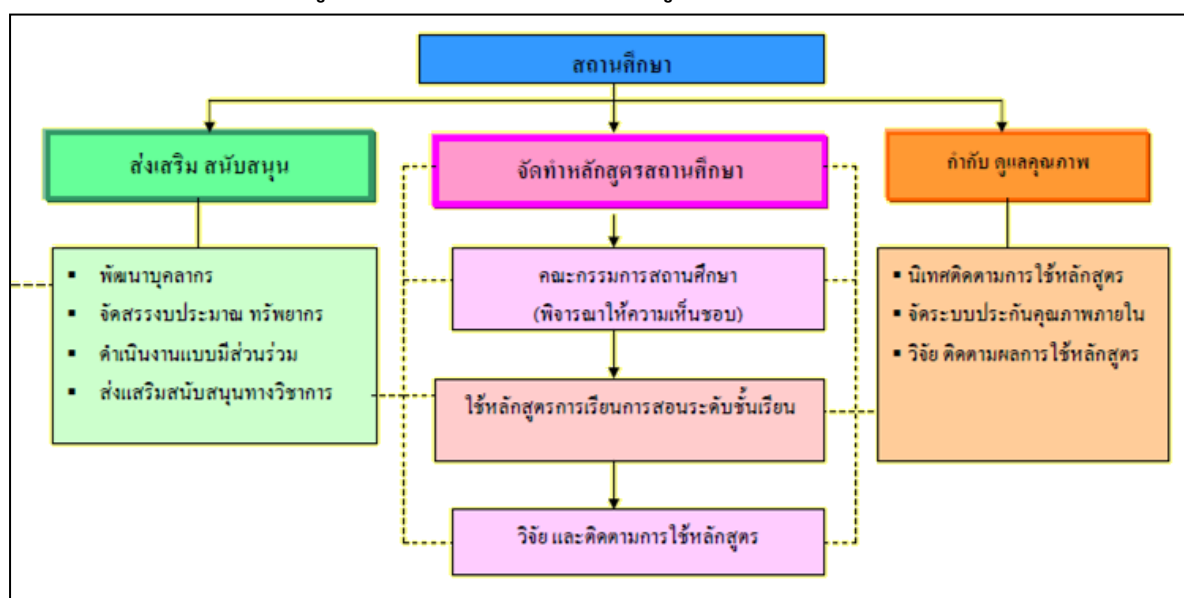
สถานศึกษามีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องสร้างความมั่นใจต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด และเกิดสมรรถนะสำคัญ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ดังกล่าว สถานศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐาน อันเป็นความคาดหวังที่กำหนดไว้ร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาติ นอกจากนั้นหลักสูตรสถานศึกษายังต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน

และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สามารถอยู่ในสังคมแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และเกิดความรักความผูกพันในบ้านเกิดเมืองนอน มีบทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชน

ในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลดังกล่าว นอกจากสถานศึกษาจะต้องพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมส่วนสำคัญดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องมีการเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรใหม่ และเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร พิจารณาถึงงบประมาณและอาคารสถานที่ว่าพอเพียงหรือไม่ การเตรียมบุคลากรเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจะดำเนินการโดยวิธีใด การวางแผนงานเพื่อใช้หลักสูตรอย่างละเอียดรอบคอบและมีขั้นตอน จะทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย โรงเรียนควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบริบทต่างกัน ความพร้อมต่างกัน อีกทั้งมีความแตกต่างกันในด้านงบประมาณ ทรัพยากร สถานที่ และบุคลากร รวมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาก็มาจากพื้นเพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมที่ต่างกัน มีความรู้ความสามารถตลอดจนความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้น การวางแผนในการบริหารจัดการหลักสูตรจึงควรพิจารณาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวด้วย

นอกจากนั้น สถานศึกษาจะต้องมีการติดตาม ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและครบวงจร และนำผลจากการติดตาม กำกับดูแลคุณภาพนั้นมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552)

รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา

2.1 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2.1.1 ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยทั่วไปนั้นดำเนินการโดยคณะกรรมการ หรือคณะทำงานซึ่งมี

ขั้นตอนการดำเนินการโดยสังเขป ดังนี้

1) แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา ควรประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องจากหลายภาคส่วน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนชุมชน เป็นต้น

2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มีแหล่งข้อมูลสำคัญมากมายที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อาทิ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา จุดเน้น ความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตลอดจนความต้องการของผู้เรียน

3) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา (เวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน/เพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) คำอธิบายรายวิชา และเกณฑ์การจบหลักสูตร พร้อมกันนี้สถานศึกษาจะต้องจัดทำระเบียบการวัดผลประเมินผล เพื่อใช้ควบคู่กับหลักสูตรสถานศึกษา

4) คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ นำเสนอร่างเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา และระเบียบการวัดประเมินผล ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ หากมีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการ ก็นำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพิจารณาปรับปรุงร่างหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม ชัดเจนยิ่งขึ้น ก่อนการอนุมัติใช้หลักสูตร

5) ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปกำหนดโครงสร้างรายวิชาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย

6) ติดตามผลการใช้หลักสูตร ดำเนินการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลจากการติดตามมาใช้เป็นข้อมูลพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ และมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

2.1.2 องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา

เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเอกสารสำคัญที่ครูจะใช้สำหรับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาควรมีข้อมูลที่ชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติ องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

1) ส่วนนำ ข้อมูลในส่วนนี้ช่วยให้ครูผู้สอนทราบถึงเป้าหมายโดยรวมของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นต้น

2) โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เป็นส่วนที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดรายวิชาที่จัดสอนในแต่ละปี /ภาคเรียน ซึ่งประกอบด้วยรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พร้อมทั้งจำนวนเวลาเรียน หรือหน่วยกิตของรายวิชาเหล่านั้น

3) คำอธิบายรายวิชา เป็นรายละเอียดที่ช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนจะเรียนรู้อะไรจากรายวิชานั้น ๆ ในคำอธิบายรายวิชาจะประกอบด้วยรหัสวิชา ชื่อรายวิชา ประเภทรายวิชา (พื้นฐาน/ เพิ่มเติม) กลุ่มสาระการเรียนรู้ ระดับชั้นที่สอน คำอธิบายสาระสำคัญที่สอนในรายวิชานั้น

4) เกณฑ์การวัดประเมินผลและจบหลักสูตร เป็นส่วนที่กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะจบการศึกษาในแต่ละระดับโดยพัฒนาเกณฑ์ ดังกล่าวให้สอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตรในหลักสูตรแกนกลาง

2.2 การส่งเสริม สนับสนุนระดับสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน จึงจำเป็นต้องจัดมาตรการส่งเสริม สนับสนุนการใช้หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่

2.2.1 การพัฒนาบุคลากร

สถานศึกษาจะต้องพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดประเมินผลโดยมีมาตรฐานและตัวชี้วัดเป็นเป้าหมาย การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การฝึกทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีม รูปแบบการพัฒนาบุคลากรต้องใช้การนิเทศทั้งแบบกลุ่ม และเป็นรายบุคคลโดยการสอนแนะ (Coaching) การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม และจะต้องได้รับการประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

2.2.2 การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร

เพื่อให้เกิดการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องจัดทรัพยากรและปัจจัยที่เอื้อต่อหลักสูตรการสอน ได้แก่

- 1) จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตร และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร และงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาบุคลากร จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ
- 2) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีสื่อวัสดุอุปกรณ์และเอกสารต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับความต้องการ และมีห้องปฏิบัติการ ห้องพิเศษ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอ
- 3) จัดสรรการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า โดยเฉพาะด้านการใช้อาคารสถานที่ต่าง ๆ ให้คำนึงหลักประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ
- 4) บริหารทรัพยากรบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3 การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม

การจะส่งเสริมให้การจัดทำ และใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาและสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา

- 1) ให้ฝ่ายต่าง ๆ ทั้งผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร และตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษา
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างบรรยากาศการร่วมคิด ร่วมทำให้เวลาผู้สอนวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม พยายามลดภาระงานอื่น ๆ ของครู มุ่งการสอนเป็นหลัก
- 3) สร้างเครือข่ายให้เกิดการมีส่วนร่วม และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ซึ่งอาจเป็นเครือข่ายภายใน หรือเครือข่ายภายนอก เครือข่ายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

2.2.4 การส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการ

ความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับบรรยากาศทางวิชาการ โดยสถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ เกิดขึ้นโดยดำเนินการ ดังนี้

- 1) จัดระบบการบริหารงานทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งเรื่องการจัดกลุ่มผู้เรียน การจัดการตารางสอน
- 2) สนับสนุนให้มีระบบข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และบริบทนั้น ๆ
- 3) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ทั้งห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ มุมค้นคว้าแก่ผู้สอน นักเรียน และการพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา
- 5) ส่งเสริมสนับสนุน ให้มีการนำเสนอหรือเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

2.3 การกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา

เพื่อสร้างความมั่นใจกับผู้เกี่ยวข้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังตามที่กำหนดในมาตรฐานการเรียนรู้ การกำกับดูแลคุณภาพของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการนำหลักสูตรไปใช้ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้หลายทาง ได้แก่

2.3.1 การนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตร

การนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการสำคัญที่สถานศึกษาใช้ในการควบคุมคุณภาพ โดยใช้เทคนิควิธีที่หลากหลายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการติดตาม สถานศึกษาควรจัดให้มีแผนนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ ดำเนินการให้กระบวนการนิเทศเป็นวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาบนพื้นฐานความรู้สึกที่เป็นกัลยาณมิตร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันยอมรับสภาพการเปลี่ยนสถานภาพระหว่างเป็นผู้นิเทศและเป็นผู้รับการนิเทศ เพื่อให้เกิดระบบการนิเทศ ติดตาม ที่เป็นกัลยาณมิตรดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการให้มีการนิเทศ ติดตาม อย่างเป็นระบบครบวงจรทั้งใน ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม

2.3.2 การประกันคุณภาพภายใน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้สถานศึกษามีการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน และการเตรียมความพร้อมสำหรับประกันคุณภาพภายนอก เป็นระบบควบคุมคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความมั่นใจต่อ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนว่าจะสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาต้องจัดระบบประกันคุณภาพที่เน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นต้องมีการดำเนินการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมีแผนพัฒนาคุณภาพเป็นเป้าหมาย การพัฒนาที่ชัดเจน แผนปฏิบัติการต้องเน้นผลคุณภาพของผู้เรียน มีการรายงานผลเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและนำผลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

2.3.3 การวิจัย และติดตามการใช้หลักสูตร

การวิจัยจะเป็นที่มาของข้อมูลข่าวสารที่แม่นยำ แสดงจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา สาเหตุ และ

แนวทางการปรับปรุงพัฒนาให้สถานศึกษาสามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถานศึกษาควรดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) การวิจัยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อนำผลมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับผู้เรียน และความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน ได้แก่

- การประเมินตัวหลักสูตร โดยต้องมีความครบถ้วนขององค์ประกอบหลักสูตรสอดคล้องแต่ละองค์ประกอบกับหลักสูตรแกนกลางและกรอบหลักสูตรท้องถิ่น สอดคล้องกับผู้เรียน ผู้ที่เกี่ยวข้อง เหมาะสมในแนวทางการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และระบบการวัดและประเมินผล

- ประเมินความต้องการ ความจำเป็นในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของนักเรียนในอนาคต เพื่อนำมาใช้กำหนดโปรแกรมการเรียนรู้ และเวลาเรียน

- การประเมินความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อนำมาใช้กำหนดโปรแกรมการเรียนรู้ และโครงการต่าง ๆ

2) การวิจัย ประเมินผลการใช้หลักสูตร การประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาจะต้องมีความตระหนักในการปรับปรุง หรือพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย คุณธรรม บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ระดับชาติ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข กระบวนการประเมินผลการใช้หลักสูตรสามารถดำเนินการได้ ทั้งระหว่างการใช้และเมื่อนำหลักสูตรไปใช้เรียบร้อยแล้ว หรือจากการติดตามผลผลิตของหลักสูตร คือ ผู้เรียนที่จบการศึกษาตามหลักสูตรนั่นเอง

การประเมินผลการใช้หลักสูตรมีแนวทางการดำเนินการที่สำคัญ คือ พิจารณาองค์ประกอบของหลักสูตรที่จะประเมิน พิจารณาหลักเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินออกแบบการจัดเก็บข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้พิจารณาตัดสินใจในการปรับปรุงหลักสูตร หากผลการประเมินไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวัง ควรศึกษาวิเคราะห์เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริง ซึ่งสาเหตุย่อมเกิดมาจากปัจจัยและกระบวนการใช้หลักสูตร จากนั้นจึงหาวิธีแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพต่อไป

3. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

สภาพบริบททั่วไปของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 เป็นโรงเรียนชายล้วนมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 3,094คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2560) มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ฟุตบอล ดนตรี เป็นต้น

สภาพการดำเนินงาน โรงเรียนได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการก่อนการจัดทำหลักสูตร มีการสำรวจความต้องการศึกษาต่อทางด้านดนตรีในระดับอุดมศึกษาจากนักเรียนที่เป็นสมาชิกชมรมวงโยธวาทิตของโรงเรียน มีการจัดทำหลักสูตร ทำโครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา และมีการกำหนดคุณสมบัติของนักเรียนที่จะเข้าเรียนในหลักสูตรนี้คือ ต้องมีความรู้พื้นฐานทางดนตรีทั้งด้านทฤษฎีและการปฏิบัติเครื่องดนตรี โดยนักเรียนจะต้องผ่านการสอบวิชาดนตรีกับคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรก่อนจึงจะมีสิทธิสอบข้อเขียนตามระเบียบการเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนต่อไป จำนวนนักเรียนที่โรงเรียน

ตั้งเป้าหมายในการรับปีละประมาณ 20 – 25 คน แต่มีผู้ที่มาสมัครและมีสิทธิเรียนเพียงปีละ 5 – 7 คนต่อรุ่น เคยมีสูงสุดถึง 17 คน โรงเรียนมีการบริหารจัดการชั้นเรียน โดยนำนักเรียนแผนการเรียนนี้ไปอยู่กับห้อง แผนการเรียนต่าง ๆ เช่น แผนการเรียนศิลป์-จีน / ฝรั่งเศส / สังคม เนื่องจากจำนวนนักเรียนไม่เต็มห้อง ใน ส่วนของการประชาสัมพันธ์หลักสูตร มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์โรงเรียน สื่อสังคมออนไลน์ และแผ่นพับ ค่าบำรุงการศึกษาของหลักสูตรนี้ประมาณ 18,000 บาท โดยนำมาเป็นค่าสอนให้กับอาจารย์จากมหาวิทยาลัย ศิลปากรที่มาสอนที่โรงเรียนซึ่งใช้อาจารย์ประมาณ 10 คนต่อภาคเรียน และเรียนประมาณ 10 ครั้งต่อภาค เรียน โรงเรียนมีการส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านดนตรีทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน เช่น การจัดคอนเสิร์ตแสดงผลงานของนักเรียนในหลักสูตร เป็นต้น สรุปความพร้อมในการจัดการ เรียนการสอน ด้านครู/อาจารย์ที่สอน ถือว่ามีความพร้อมมากที่สุด ด้านอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ห้องเรียน และงบประมาณ พบว่าเพียงพอและมีความพร้อมมาก ส่วนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้ และศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทางด้านดนตรีมีประมาณ 80% โดยสามารถเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยที่มี ชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร หรือ มหาวิทยาลัยดนตรีของสิงคโปร์ เป็นต้น จากบันทึกข้อตกลงกับคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นักเรียนที่ได้เกรดเฉลี่ยเฉพาะวิชาดนตรี 5 ภาคเรียน 3.00 ขึ้นไปจะมีสิทธิเข้าศึกษาต่อที่คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้เลย

ในส่วนของการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร โรงเรียนมอบหมายให้ผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้ ประสานกับอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบในด้านนี้ และผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงอุปสรรคของการ ดำเนินการใช้หลักสูตรนี้ คือ 1) อุปสรรคด้านความพร้อมของนักเรียน นักเรียนบางคนซึ่งมีจำนวนน้อยมาก เมื่อเรียนไประยะหนึ่งแล้ว พบว่าตนเองไม่เหมาะกับหลักสูตรฯ จึงต้องการเปลี่ยนแผนการเรียน ซึ่งโรงเรียนก็ อนุญาตให้เปลี่ยนแผนการเรียนได้ 2) อุปสรรคเรื่องเวลา มหาวิทยาลัยมีการเปิด-ปิดภาคเรียนไม่ตรงกับ โรงเรียน และภาระงานของอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยบางครั้งทำให้ไม่สามารถมาสอนได้ตามตารางสอนได้

สรุปการวิเคราะห์สภาพจากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้ดูแลหลักสูตร ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวาราม ผู้วิจัยได้ วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร โดยใช้แนวคิดการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา วิเคราะห์ได้ดังนี้

1. การจัดทำหลักสูตร

1) การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถ พิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวาราม พบว่า โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนการฝ่ายวิชาการ ครูโรงเรียนวัดสุทธิวาราม คณบดี รองคณบดี และอาจารย์คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2) ผู้ดูแลหลักสูตร ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการสำรวจความต้องการของผู้เรียน โดยโรงเรียนมีการวิเคราะห์ความต้องการในการศึกษาต่อด้านดนตรีในระดับอุดมศึกษาของผู้เรียน ในระยะเริ่มต้นของการจัดทำหลักสูตรฯ

3) การจัดทำสาระของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีนี้เกิดจากการทำหลักสูตรร่วมกันระหว่างโรงเรียนวัดสุทธิวรารามและคณะครูวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย หลักการของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา และบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างคณะครูวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กับโรงเรียนวัดสุทธิวราราม ทำขึ้นเมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2549 โดยอิงกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นการทำขึ้นก่อนที่กระทรวงศึกษาธิการจะมีการปรับปรุงหลักสูตรและประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4) ในการประกาศใช้หลักสูตรฯ พบว่าการได้รับความเห็นชอบอนุมัติให้ใช้หลักสูตรจากคณะกรรมการสถานศึกษา นั้นยังไม่ปรากฏเอกสารประกาศ หรือคำสั่งเรื่องให้ใช้หลักสูตรที่ชัดเจน

5) หลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม ได้มีการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน อันประกอบด้วยโครงสร้างรายวิชาและคำอธิบายรายวิชา ตั้งแต่ในปีการศึกษา 2550

2 การส่งเสริมสนับสนุนระดับสถานศึกษา

1) ด้านการพัฒนาบุคลากร พบว่า โรงเรียนวัดสุทธิวราราม มีการส่งเสริมให้ครูมีโอกาสศึกษาดูงานฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองและเพิ่มพูนประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี

2) ด้านการสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร พบว่า มีการจัดสรรงบประมาณในส่วนของค่าตอบแทนอาจารย์เฉพาะทางด้านดนตรีจากมหาวิทยาลัยศิลปากรในการเดินทางมาสอนนักเรียนที่โรงเรียนวัดสุทธิวราราม มีการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนดนตรีได้อย่างเพียงพอกับความต้องการ และมีการจ้างครูดนตรีเพื่อสอนและดูแลนักเรียนในหลักสูตรนี้โดยเฉพาะ

3) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ พบว่า มีการจัดห้องสำหรับการเรียนดนตรีโดยเฉพาะห้องสำหรับให้นักเรียนทำกิจกรรมทางด้านดนตรีต่าง ๆ

3 การกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา

1) การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนได้จัดให้มีการจ้างครูมาดูแลนักเรียนในหลักสูตร พร้อมทั้งเป็นผู้นิเทศติดตามการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มาสอนนักเรียนในหลักสูตร ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี

2) การวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร พบว่า ยังไม่มีการดำเนินการวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรในส่วนนี้ตั้งแต่มีการใช้หลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม ทำให้หลักสูตรนี้ยังไม่ได้รับการปรับปรุงอย่างเป็นระบบ

ตารางเปรียบเทียบขอบข่ายการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษา

ขอบข่ายการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ	หลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม
1. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา		
แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงาน	✓	✓
วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ	✓	✓
จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร	✓	✓
คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ	✓	
ใช้หลักสูตรระดับชั้นเรียน	✓	✓
ติดตามผลการใช้หลักสูตร	✓	
2. การส่งเสริม สนับสนุนระดับสถานศึกษา		
การพัฒนาบุคลากร	✓	✓
การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากร	✓	✓
การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม	✓	
การส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ	✓	✓
3. การกำกับดูแลคุณภาพระดับสถานศึกษา		
การนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตร	✓	
การประกันคุณภาพภายใน	✓	
การวิจัยและติดตามการใช้หลักสูตร	✓	

จากตารางพบว่าการดำเนินงานหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม มีประเด็นที่โรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการ หรือขาดความชัดเจน เช่น การให้คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบการใช้หลักสูตร การติดตามผลการใช้หลักสูตร การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม การนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร การประกันคุณภาพภายใน และการวิจัยและติดตามการใช้หลักสูตร ซึ่งเรื่องทีกล่าวนี้นี้เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้หลักสูตรมีคุณภาพและส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถ

พิเศษด้านดนตรี ของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม มีประเด็นที่น่าสนใจ สามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ด้านการจัดทำหลักสูตร หลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม เกิดขึ้นจากการที่โรงเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนา นักเรียนตามศักยภาพ จึงจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถ พิเศษทางด้านดนตรีเป็นการเฉพาะ โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญจากคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วัดผลและประเมินผล ตลอดจนกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ด้านดนตรี ในด้านการจัดการเรียนการสอนส่วนที่เป็นวิชาทางด้าน ดนตรีจะเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่ต้องการศึกษาต่อทางด้านดนตรีในระดับอุดมศึกษาทั้ง ทางด้านทฤษฎี และทักษะการปฏิบัติดนตรี ซึ่งสอนโดยอาจารย์จากคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร ซึ่งจะทำให้นักเรียนที่เรียนในหลักสูตรนี้ได้พัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีได้อย่างเต็มที่ ตามศักยภาพของนักเรียน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ที่กล่าว ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมี ความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพ

2. ด้านการส่งเสริม สนับสนุน โรงเรียนมีการบริหารงานด้านงบประมาณและทรัพยากรอย่างมี ประสิทธิภาพ มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรอย่างเพียงพอและเหมาะสม โดยมีการจัดเก็บ ค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ต่ำกว่าสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านดนตรีโดยเฉพาะ และมีการ จัดสรรงบประมาณในการจัดจ้างครูผู้สอน จัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนทางด้านดนตรีอย่างเพียงพอ สอดคล้อง กับแนวทางการบริหารหลักสูตรระดับสถานศึกษา ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552: 62) ที่ กล่าวว่า สถานศึกษาต้องจัดทรัพยากรและปัจจัยที่เอื้อต่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อการ นำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ หลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ด้านดนตรีของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม มีการใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 10 ปี โดยอิงกับ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และยังคงใช้มาต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้มีการปรับปรุงหลักสูตร และประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยปรับปรุงแก้ไขจุดที่เป็นปัญหาในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติให้เหมาะสมและชัดเจน ยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา มนุษย์ (ปัจจุบันเป็นฉบับที่ 12) และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนให้พร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีของโรงเรียนวัดสุทธิวรา- ราม ไม่ได้มาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใดๆ อีกทั้งจากการสัมภาษณ์ยังพบว่าสภาพการดำเนินงานนั้นไม่มีการทำ วิจัย ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร ไม่มีการเก็บข้อมูลของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ว่าจบการศึกษาไป แล้วมีความต้องการหรือมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อหลักสูตรนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการนิเทศ วิจัย ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีสากลของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม เพื่อให้เป็นไปตามระบบการประกันคุณภาพภายในและเตรียมความพร้อมสำหรับการประกันคุณภาพภายนอก อันเป็นกลไกสำคัญของระบบควบคุมคุณภาพการศึกษา

2. ควรมีการติดตามและประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียน เพื่อนำผลไปพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานของหลักสูตรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรีของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม เพื่อใช้ผลของการศึกษาและทำวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จารึก ศุภพงศ์. (2546). *การศึกษาการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรดนตรี สำหรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.*
- ธรรศ อัมโร. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์สากล คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปีการศึกษา 2552. *วารสารมนุษยศาสตร์, 10(1), 11-21.*
- นันทิดา จันทรางศุ. (2552). ดนตรี อาชีพ ตลาดงาน : ในวิถีชีวิตแห่งโลกยุคใหม่. *เพลงดนตรี, 15, 30-33.*
- โรงเรียนวัดสุทธิวราราม. (2550). *หลักสูตรโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี(Honors Program)โรงเรียนวัดสุทธิวราราม ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6). กรุงเทพมหานคร.*
- ศักดิ์ดา ใจตรง. (2553). *การบริหารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรจังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). ภาควิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.*
- สมพล แก้วแท่น. (2559, มิถุนายน). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการศึกษาต่อด้านดนตรีสากลในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดสงขลา. เอกสารประกอบการประชุมเสนอที่การประชุมหาญใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7, มหาวิทยาลัยหาญใหญ่*
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.*